

esset aliquis, qui res a Lopefio præclare gestas Historiarum mandaret monumentis. Ex eo enim accepimus, a summo mane ad multam usque noctem rerum æternarum contemplationi continenter dare operam Gregorium consuevisse, tantaque constantia in eo officio perdurasse, ut vere affirmari posset, eum ipsos xxxiii. annos, ex quo in Americam venerat, diu noctuque supernis rebus exercuisse sese, numquam vero mentem suam ad hæc caduca, atque peritura convertisse. Cujus rei aliud præterea habemus argumentum, quod non præteribimus, quamvis nonnullis leve visum iri putemus. Est autem hujusmodi. Extremis vitæ annis numquam exemologesim fecit; persæpe enim ad Sacerdotem accedebat, rogabat, sibi ut Corporis Christi percipiendi facultas fieret; a quo rogatus quidquam ne, quod lege vetitum esset, commisisset, respondebat, se omnium maximum peccatorem esse, nihil tamen eorum, quæ minus caute aliquando fecisset, memoria tenere. Ex quo apparet, tanto erga Deum amore incensum fuisse Lopefium,

fium, ut quidquam, quod secundum Deum non esset, ne cogitasse quidem unquam visus sit.

XII. Neque minus aliorum salutem, atque commodis studebat. Primo enim, quandiu vixit, diligentissime semper cavuit, ne cuiquam molestiam, atque incommodum afferret. Jam vero ceteros homines rebus, quibus poterat, juvare, omniaque sibi, nihil aliis, deesse vehementer optabat. Quod si opera, atque pecunia eorum miseriam sublevare nequibat; sermone tamen, hortationibus, interdum minis, semper precibus ad virtutem, pietatemque colendam incitare enitebatur. Dum in iis locis degeret, in quibus facile conveniri posset, nemini unquam, qui bona mente ad se petitum consilium veniebat, aditum intercludere solebat. Omnes vero tanto studio complectebatur, tantoque consilio, atque prudentia eorum rebus prospiciebat, ut vere dici posse videretur, neminem ad eum accessisse, qui melior non discesserit. Erat enim in homine summa gravitas, magna suavitas oris, atque sermo-

nis incredibili modestiæ, caritæque conjuncta, ita ut vel adspectu ipso, brevibusque, quibus abundabat, sententiis plurimos in Dei amorem induxerit. Cujus rei nonnulla referre exempla operæ pretium duximus. Rogatus a Sacerdote quodam, quid factò esset opus, ut pacem, tranquillitatemque animi consequeretur; *annum*, inquit, *ipsum Mexici vitam solitariam agito*. Id responsum quo valeret, cum intellexisset Sacerdos, ut sapius scilicet cum Deo, quam cum hominibus versari studeret, atque imperata fideliter fecisset, quiete, sancteque reliquum vitæ traduxit. Pari modo alteri cui piam angustias, quibus premebatur, magno cum dolore narranti ita respondit: *id est Purgatorii genus, in quo, dum vivis, a Deo detineris*. Quod satis fuit, ut sedata mentis perturbatione libenter deinceps ærumnas, commotionesque animi ferret. Aliquando sacrarum litterarum testimonia, veluti oracula quædam, fundebat, sicque eos, quibus cum loquebatur, vel magnopere consolabatur, vel ut peccandi finem facerent, inducebat. Multa

alia

alia hujus generis fecit, quæ referremus, nisi majora, potioraque haberemus.

XIII. His tot virtutum opibus cum valeret, nihil spei in se, multum in Deo collocabat. Nam ut primum in solitudinem venit, ita sese Dei providentiæ crediderat, ut certo confideret, se minime iri perditum. Qua fiducia alacriter magnam partem incommodorum ad mortem usque tulit. Neque vero ignorabat, virtutum omnium fidem fundamentum esse, quamobrem tantam iis omnibus, quæ ab Ecclesia credenda proponuntur, assensionem adhibebat, ut omnium cruciatuum genera pati mallet, quam aliquid agere, quod nostræ fidei minus esse consentaneum videretur. Assidue præterea Deum precabatur, ut in ea confirmaretur, nihilque eum lateret, quod agendum Orthodoxis omnibus esset. Sacramenta Ecclesiæ magna religione frequentabat, Deiparam Virginem, calitefque reliquos summa observantia colebat, atque venerabatur; eorum imaginibus honores tribuebat, quos Ecclesia tribuendos esse præscripsit. Summorum Pontificum

D 2

ficum functiones, piisque Orthodoxorum hominum consuetudines summa veneratione confectabatur; Sacerdotes, potissimum Monachos, magno in honore & habebat ipse, & reliquis habendos esse, prædicabat. Majoribus, imprimisque iis, qui Ecclesiastica, aut civili potestate præstabant, summa facilitate dicto audiens erat. De Principe, deque ejus ministris detrahi quidquam coram se minime patiebatur, sed iis parendum esse, honoresque adhiberi oportere existimabat. Non enim ignorabat, hæc omnia nobis a Christo legislatore esse præcepta.

XIV. Sacrarum litterarum, totiusque antiquitatis studiosissimus fuit. Nihil enim in sacris litteris continetur, quod ille non haberet plane cognitum, atque perspectum, memoriaque retineret. In iis, si quid opus erat, celeriter reperiebat, facileque oratione explicabat, & quod mirabile sane videri debet, ita seriem Judicum, Regumque, ac familiarum, quarum fit in sacris litteris mentio, origines, propagationes, diversitates in promptu habebat, ut opportune omnium catalogo-

talogum memoriter contexere, notareque qui, a quo ortus fuerit, quos honores, quibus temporibus cœperit, consueisset. Immo vero nulla tam difficilis, tamque implicata quæstio ex sacris litteris proponebatur, de qua ille disertè, sapienterque dicere non valeret. Quamobrem erat plerisque omnibus admirationi videre hominem pannosum, squallidum, egentem, atque omni fere humano præsidio destitutum magna facilitate, docere, explicareque ea, quæ iidem ipsi, qui & summi viri, & sapientes habebantur, evolvere, expedireque nequibant. Sed sacrarum litterarum peritia, qua valebat, maxime elucet in commentariis, quos rogatu Johannis Cobosii Dominicanus in Apocalypsim Sancti Johannis Apostoli edidit, quibus nihil potest esse jucundius iis, qui aliqua cupiditate penitiores illius obscurissimi libri sensus percipiendi tenentur. In iis enim conscribendis tanto est usus judicio, doctrina, ingenio, ut Cl. Bossuetus Meldensis Antistes, & singulare Galliarum decus, atque ornamentum cum simile quidquam pa-

pararet, illos veluti exemplar, ad quod respiceret, sibi proponere non dubitaverit (a). Extant præterea Aguirrii S. R. E. Cardinalis, aliorumque litteratissimorum virorum luculentissima, atque magnifica testimonia, quibus sanctitas, atque doctrina Lopessii magnopere celebrantur. Neque vero iis præfidiis, quæ cuiusvis similia cogitanti necessaria existimantur, carebat, cum ad eos scribendos accessit. Nam Historiæ non sacræ solum, sed etiam profanæ tantam sibi comparaverat cognitionem, ut quotiescumque opus esset, improvisò universum orbem describeret, suos cuique regno, atque imperio fines, situsque adsignaret, eorum Reges, Magistratus, imperia denique omnia pro temporum varietate recenseret, quibus legibus, quibusque institutis viverent, quibus artibus, atque doctrinis flourerent, quos Deos colerent, quamque religionem consecrarentur, doceret. Pari modo facili oratione explicabat, quibus ini-

tiis

(a) In Apocal. n. xi. pag. 24. edit. an. 1649. » C'est à quel
 avoit travaillé ce Saint Homme Gregoire Lopez une des
 merveilles de nos Jours.

tiis Christiana Religio incoeperit, quibus aucta opibus ad tantam gloriam majestatemque pervenerit, quibus machinis, atque artibus Hæresiarchæ, perditique homines eam evertere, funditusque delere conati fuerint, quos errores quoque seculo in vulgus hominum disseminaverint. Contra tanto ingenio atque eruditione agebat, qua ratione Christiana Respublica ex iis malis emerferit, quorum opera, atque studio in ea re usâ fuerit, quam viam, ut se tueretur iniverit, quibus denique subsidiis Catholica Christianorum doctrina niteretur, ut nemo ei illa ætate anteponi, pauci pares esse possent. Ejus rei indicium quoque esset Chronicon, in quo res præclare a majoribus gestas ab orbe condito ad Pontificatum usque Clementis VIII. P. M. exposuit, nisi injuria temporum, & hominum negligentia periisset. Scripsit præterea eruditos aliquot libellos, qui hodie non extant. Attigit etiam Astronomiam, Medicinam, Agriculturam, omnesque cum liberales, tum mechanicas artes, quæ vel ad humanitatem pertinent, vel ad vitæ usum necessariæ sunt.

XV. Sed in eo philosophiæ Christianæ genere maxime excelluit, quod ad proprios, aliorumque mores dirigendos informandosque spectat. Nam cum magnus ad eum quotidie hæc postremis suæ vitæ annis fieret hominum concursus, petentium, qua ratione superare obstacula possent, in quæ, dum mores suos ad virtutem, pietatemque exigere studebant, experiundo offendere se posse comperebant, tam opportuna eis præcipiebat remedia, ut omnes ejus sapientiam admirarentur, sibi que, quod voti compotes essent facti, gratularentur. Plerumque etiam venientibus, antequam quid velent exposuissent, satisfaciebat, quidque ad illud tempus egerint, quidque deinceps agere deberent, si vitam æternam consequi optarent, prænuñciabat. Ex quo intelligitur, eum cogitata hominum aliquando, eorumque arcana instinctu superiore habuisse perspecta. Hac vero tanta sapientia, ac doctrina non ad gloriam hominum, atque laudem captandam, non ad ostentationem, sed ad vitam recte agendam, aliosque homines institu-

tuendos utebatur. Etenim cum magna principum omnium ordinum virorum, eorum præsertim, qui singulari doctrinæ laudè florebant, ad eum, ut dicentem audirent, conflueret multitudo, numquam nisi rogatus, & nisi eorum utilitas posceret, verba faciebat; ita ut nonnulli fama ejus nominis commoti, cum ex remotis regionibus curiositate potius, quam amore rerum divinarum ducti eum adirent, ac ne verbum quidem extorquere ab eodem possent, eum veluti stupidum, atque imperitum traducerent. Id autem non liberalitate, aut officii ignoratione faciebat; quamquam enim in silvis degeret, ita tamen se gerebat, ut communis infimis, par principibus videretur, sed potius, ut eos cum sua taciturnitate reprehenderet, tum aliquod daret demissi animi, atque modestiæ documentum. Aliquando viros religiosos, Monachos præsertim, quos plurimi semper fecit, quorumque mores ab suis minime abhorrebant, in convivio, quod numquam sine lectione fuit, adhibebat; in eo vero ita se continebat, ut ejus abstinentiam ve-

E he-

hementer admirarentur . Nihil de constantia , fortitudine animi , ceterisque virtutibus dicam , quibus ille adeo excelluit , ut nullis unquam vel adversis rebus , vel calumniis , vel laudibus , vel hominum favore , atque principum virorum gratia a suscepto vitæ instituto deterreri potuerit . Cum enim necessitas cogeret , ut sæpe in alias regiones demigraret , ac modo in urbibus , modo in solitudine versaretur , modo solus degeret , modo cum hominibus , modo in honore , atque existimatione apud omnes esset , modo calumniis , contumeliisque impeteretur , modo viribus corporis polleret , modo stomacho minime bono esset , aliisque morbis agigaretur , tanta est usus moderatione , atque constantia , ut neque de ulla re unquam questus fuerit , ita ut quomodo se haberet intelligi facile non posset , cum idem semper , sui que similis esset , neque quidquam de quotidiano cultu , eaque vitæ consuetudine , quam initio constituerat , detraxerit , nisi quod extrema ætate graves , obstinataeque ægrotationes , infirmaeque corporis habitudo

tudo eum nonnihil de victu , atque letulo immutare coegerint .

XVI. At enim , quoniam supra demonstratum est , Lopesium jam inde a puero coetus , atque consuetudinem hominum fugisse , abdidisseque sese in silvestria , remotaque loca , res ipsa hortari videtur , ut doceamus , qua tandem ratione tantam sibi doctrinæ , prudentiæque laudem comparaverit . Atque initio animadvertendum est , magno eum præditum fuisse ingenii acumine , incredibilique memoria , ita ut eorum , quæ semel didicisset , numquam oblivisceretur . Magna præterea celeritate in libris legendis utebatur , quin eorum , quæ legisset memoria quidquam excideret . Ferunt namque , commentarios de rebus a S. Theresia gestis , qui iusto volumine comprehendebantur , integros paucis horis evolvisse , tanta ingenii , atque memoriæ felicitate , ut sigillatim , quid toto suæ vitæ tempore illustris illa , castissimisque moribus virgo egerit , quæque esset ejus doctrina , enarrare atque describere , cum se opportunitas offerebat , soleret . Quoniam vero neque li-

brorum copia abundabat, neque scholas, Magistrosque frequentaverat, numquam tantam eruditionis copiam consequi potuisset, nisi divinitus tot tamque præclaris disciplinis fuisset imbutus. Nam minime a ratione alienum videri debet iis, qui animadverterint, eum diu, noctuque cum doctrinarum omnium, facultatumque parente Deo agere consueſſe, ex eo purissimo fonte hausisse rerum optimarum, maximarumque scientiam. Sed omnia hujus viri facta, atque dicta persequi longum esset. Non enim omnia describere, sed exprimere imaginem vitæ, atque consuetudinis Lopelii constituimus.

XVII. His igitur moribus cum vixisset, & IV. atque L. annos compleſſet, multisque jam annis adversa valetudine laborasset, nactus est morbum, quem extremum sibi futurum facile intellexit. Cujus rei causa Lossæ contubernalis sui precibus induci nullo modo potuit, ut Medicos acciret, quoniam ipse medicinæ peritus erat, metuebatque, ne medicamentorum vi morbus celerius augeretur.

tur. Is morbus originem habuit ex improvise frigore, quo mensè Majo adeo affectus, debilitatusque est, ut nihil præter liquores quosdam, magno tamen cum stomacho deglutire posset. Post dies paucos dysenteria laborare cœpit, magnisque doloribus excruciaci, quo tempore multa indicia fortitudinis, & patientiæ dedit. Eorum autem, etsi plurima sint in promptu, tamen quod breves esse studemus, illo, cujus est singularis a Francisco Lossa facta mentio, exemplo erimus contenti uno. Erat ea ætate Mexici Matriona nobilis inprimis, uxor cujusdam Equitis Mexicani corruptis, dissolutisque moribus. Namque alea continenter ludens tempus terere solebat, rem familiarem disperdere, liberiusque vagari, quam honestam feminam deceret. Quam perversa institutione vitæ non sibi solum, sed aliis etiam Matronis erat pernicioſa. Hujus enim exemplo, neque rei dare operam, neque maritis, ut matres familias decet, obsequi volebant. Hæc ut audivit, Lopesium magno in vitæ periculo versari, ad vicum S. Fidei proficiscitur, ut

ut se, suaque omnia tanto viro commendaret, ejusque inopiam quoquomodo levaret. Et si enim sumptuosa erat, tamen, ita ut sit ab iis, quae quamvis genio indulgeant, Christianae tamen pietatis officia omnino non negligunt, ad templum saepe accedere, precum quamdam seriem recitare, egenosque operam aliquando, pecuniave juvare solebat. Ubi eo venit, initio Loffa aditum petenti dare negavit. Sed cum illa infisteret, promitteretque curaturam se, ne posthac talis esset, qualem cives sui antea cognoscent, eum facile ad suam voluntatem perduxit. Casam ingrediens filio Loffam accusanti, quod aditum ad Lopesium intercludere conatus esset, tace, inquit, nam id jure quidem, meritoque meo fecit. Ut vero Lopesium vidit, genua flexit, multisque verbis rogare etiam, atque etiam hominem coepit, ut Deo se commendatam habere vellet, obtineretque, ut sibi socia itineris, qua ad Patriam Beatorum itur, esset. Nam id sibi iter haecenus ignotum fuisse, optareque vehementer se, ut idem aggredere-
 Id

Id cum facile impetrasset, post non multo iisdem, quibus Lopesium conflictari morbis, doloribusque affici coepta, Mexicum, atque ad proprias aedes, valetudinis curandae causa, revertit, ubi de aeterna animae magis, quam de corporis sanitate sollicita, quam antea duxisset vitam reprehendere, & Matronas, quibus amicitia conjuncta erat, hortari nunquam destitit, ut suum exemplum imitarentur, & quam olim licentiae, atque luxus, eandem tum modestiae, continentiae, virtutis sociam habere ne gravarentur. Tali modo cum dies aliquot vixisset, plena fiducia aeternae salutis consequendae decessit. Habita temporis ratione, ex gestu, habitu ipso corporis, aliisque signis, quae in Lopeseo animadversa sunt, intelligi facile potuit, visum optimo viro fuisse oblatum, quo sibi videretur, animam ejus Matronae jam in Patriam Beatorum proficiscentem, mente, uti promiserat, comitari. Voces praeterea, quibus antequam illa moreretur, praeter suam consuetudinem, de vi morbi, deque dolorum, magnitudine leniter
 que-

querebatur, suspicandi locum dederunt, eum peccata mulieris propriis doloribus expialse, pro quibus pœnas Deo dare necesse erat. Hoc quoniam dignum singulari memoria visum est, prætermittendum non existimavimus. Ceterum postremo hoc tempore multa egit summorum virorum exemplis facile comparanda. Cum autem magna constantia omnia valetudinis incommoda pertulisset, seque Eucharistiæ, extremæque unctionis mysteriis munivisset, XIII. Kal. Augusti an. MDXCVI. sanctissime obiit, visaque, ut ferunt, a plerisque ejus anima fuit cœlitibus comitantibus abire in Patriam Beatorum. Ejus Corpus post mortem flexile remansit ita, ut etiam magnum undique odorem spiraret. Qui aderant, non lacrimis, non dolore, non molestia, sed nescio qua lætitia, vultusque hilaritate perfundebantur. Elatum deinde, atque in templo illius vici, Mexicani Archiepiscopi jussu, reservataque alio, si res posceret, transferendi facultate, sepultum fuit. Funus magna hominum frequentia, quum pro se quisque sacras exuvias deosculari,

con-

contingere, rapere, sin minus adspicere conneretur, curatum est.

XVIII. Multa post mortem prodigia facta, quæ illius sanctitatis, virtutisque singularis indicia manifesta essent. Eodem enim, quo vita functus est Lopesius, die, uxor Præfecti vico S. Fidei, cui brachium maxime dolebat, cum sua illius manumprehendisset, continuo liberata est. Post dies quatuor quinquennis puella, quæ magnis febribus, aliisque morbis laborabat, ita ut medici de ejus salute desperarent, quum partem vestis, qua Lopesius usus fuerat, sibi applicuisset, subito quieti se dedit, atque sana, valensque surrexit. Matrōna quædam Mexicana civis, quæ tot capitis doloribus cruciabatur, ut domesticæ vererentur, ne in insaniam adigeretur, cum alteram vestis partem afflicto capiti applicuisset, dolor omnino cessavit. Puer annorum fere trium filius nobilissimi Equitis Mexicani, cum tam vehementi febre vexaretur, ut neque lætem fugere, neque dormire possêt, tactu vestium Lopesii sanatus est. Simile quid Sacerdoti evenit, qui cum ex den-

F

tibus

tibus laboraret, ita ut jam tres noctes somnum capere nullo modo posset, vultusque omnis extumesceret, applicata sibi parte vestis Lopessii, extemplo cubitum iuit, levatusque omnino molestia est. Pari modo servus nescio cuius Equitis Mexicani quum subita apoplexi correptus, mente, sensuque privatus esset, a Matrona, quæ forte fortuna tum aderat, veste Lopessii delata, eique applicata vires, nervosque corporis, animique recuperavit. In urbe, cui Angelorum est nomen, nobilis quædam, atque honesta, femina, cum febribus impediretur, ne pareret, jamque puer in utero mortuus esset, Johannes Vellerus, ex eorum Ordine, qui infirmis ministrant, particulam vestis Lopessii ejus collo apposuit, monuitque, ut fidenter sese illius precibus commendaret; quod cum illa religiose fecisset, divinitus tanto vitæ periculo liberata est. Idem Vellerus eodem in oppido mulierem quamdam vehementi capitis dolore afflictam, monitam prius, ut se Lopessio commendaret, vestis ipsius tactu momento temporis sanavit. Pari

ratione in oppido Tlaxcala adolescens, qui ejus generis scabie, quæ lepra dicitur, laborabat, octavo, a quo deprecatore apud Deum uti cœperat Lopessio, die mundatus omnino est. Atque in vico Hihulupa nobilis vir, qui jam sexdecim menses magnis renum doloribus adeo cruciabatur, ut vix, immo postremis viginti diebus ne vix quidem cubitum ire posset, quum Lopessium sibi patronum elegeret, seque totum in ejus fidem tradidisset, ejusque vestes apud se retinere cœpisset, sanitatem recuperavit. Est autem illud singulare, quod Deus Optimus Maximus in nosocomio S. Johannis Ulvæ Lopessio intercessore fecit. Erat in eo nosocomio adolescens, cui erat Idelfonsus nomen, qui sex annos lue venerea consumebatur, totque undique plagis, tumoribusque affectus erat, ut vivus putrefcere videretur. Quum a Medicis frustra opem, atque auxilium petisset, fratris monitu cœpit se Lopessio commendare, ejusque vestes suis vulneribus applicare, sicque brevi salutem est consequutus, nihilque tale postea passus. Hæc nos Histo-

ricorum more breviter, ut nostrum institutum postulabat, retulimus. Ceterum Sedis Apostolicæ, Romanique Pontificis erit judicare, docereque, quid de iis sentiendum sit. Interea hoc monemus Lopesii Canonizationis, ut vocant, causam apud Judices a Sede Apostolica datos agi, coque jam deductam esse, ut sperari possit, brevi beneficio BENEDICTI XIV. P. M. fore, ut publici ei honores decernantur (a).

RE-

- (a) » Tali honore dignum esse Lopesium, vir eruditissimus
 » Card. Aguirrius existimabat, qui Tom. 4. Concil. Hispaniæ edit. an. 1663. pag. 414. sic habet: Mille titulis venerandus, & dignissimus ob excellentiam Sanctissimæ vitæ, ut ab Ecclesia, ejusque Summo Pontifice inter Sanctos solemniter referatur juxta meritum suorum magnitudinem. Sanctitatis fuit adeo sublimis, ut ab obitu Apostolorum usque modo, vix aliquid superius in historia Ecclesiastica inveniatur. Hoc idem fere senserunt gravissimi Episcopi, Prælati, ac Doctores, qui Virum Dei de visu, & alloquio agnoverunt, ut quemadmodum ille vivens exemplo, ac monitis suis plurimos traxit ad quoddam cælestis vitæ genus, ita & post obitum &c.

RERUM GESTARUM

A VENERABILI SERVO DEI
 GREGORIO LOPESIO
 COMPENDIUM CARMINE EXPOSITUM.

Grandia Lopesii, cui dives Iberia cunas,
 Et tumulum America extremis donavit in oris,
 Facta cano. Sed quæ memoranda, insuetaque Terris
 Exhibet, ac Cælo primis spectacula ab annis
 Integra lustra duo nondum compleverat, hujus
 Pertæsus Mundi illecebras, Patriaque, domoque
 Clam sese eripiens, & opes, ac commoda spernens,
 Navarra fines, Divo inflammatus Amore,
 Impatiensque adit, atque Viro, quem fama canebat
 Sublimem meritis, inter loca inhospita, & altis
 Degentem in Sylvis, ac Cali luce fruentem,
 Sese informandum tradit. Sex circiter annos
 Hic humilem vitam, strepitu semotus ab omni,
 Solaque prægustans Cælestia gaudia mente,
 Sorte sua contentus agit. Sed, Patre jubente,
 In Patriam invitatus revocatur, & inter Ephabos,
 Hispani Regis dare nomen cogitur, antra
 Urbis cum strepitu immutans, aulaque tumultu.
 Quam votis inimica suis foret Aula, probavit
 Exitus; inde fugam primis nam cepit ab horis,
 Et reditum in Sylvas meditari: Virginis ergo
 Præsidium implorat, dubiisque in rebus ab ipsa
 Consilium, lumenque rogat: Duce Virgine tandem
 Grande opus exequitur, quin illum cura Parentum,
 Vanaque spes, splendorque Aulæ remoretur euntem.
 Conscendit Navim, placidisque afflantibus auris,

Per-